

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2019, declarat de avocatul Sergiu Musteață, în numele inculpatului

Roșca Sergiu XXXXXX.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 24.08.2018 – 24.10.2018,
instanța de apel: 15.11.2018 – 28.03.2019,
instanța de recurs: 13.09.2019 – 13.11.2019.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Hâncești din 24 octombrie 2018, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Roșca Sergiu a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat, pe o perioadă de probațiune de 5 ani.

Cererea acuzării privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului a fost respinsă.

Motocicleta de model „IJ Planeta 5”, fără numere de înmatriculare, ce aparține lui Roșca S., și automobilul de model „Peugeot 307”, n.î. XXXXXX, ce aparține lui Ciobanu G. urmau a fi eliberate proprietarilor la definitivarea sentinței.

2. Instanța de fond a constatat că la 16 aprilie 2018, aproximativ la orele 16.30, în XXXXXX, XXXXXX, inculpatul Roșca S., fără a deține permis de conducere valabil pentru vehicule încadrate în categoriile A, conștientizând faptul că, anterior urcării la ghidonul unei motociclete, a consumat băuturi alcoolice și se află în stare de ebrietate alcoolică și cunoscând, cu certitudine, că dizabilitățile fizice și lipsa inspecției tehnice periodice îl împiedică să conducă un vehicul în siguranță, a decis să conducă pe drumurile publice din această localitate o motocicletă cu ataș de model „IJ Planeta 5”, fără numere de înmatriculare, avându-l ca pasager pe fratele său, Roșca I. La ieșirea de pe un drum adiacent pe strada principală din XXXXXX, XXXXXX, conducătorul motocicletei cu ataș de model „IJ Planeta 5”, fără numere de înmatriculare, Roșca S., până la intrarea în intersecția cu circulație nedirijată, preventiv virării la dreapta, fiind neatent, încălcând regulile de circulație rutieră, nu s-a asigurat că va efectua această manevră în siguranță, prin acordarea priorității mijloacelor de transport ce se deplasau pe carosabilul străzii principale din partea stângă, în rezultatul la ce s-a tamponat în automobilul „Peugeot 307”, n.î. XXXX XXX, ce venea pe drumul cu prioritate, din partea stângă și care era condus regulamentar de către Ciobanu G.

Urmare, a survenit deteriorarea mijloacelor de transport implicate în accident rutier, precum și traumarea fizică a pasagerului motocicletei, Roșca I., care a suferit vătămări corporale grave periculoase pentru viață, exprimate prin fractură comunitivă deschisă dublă a ambelor oase ale gambei stângi în treimea proximală și distală cu deplasare, plăgi ale regiunii parietale a capului, piciorului stâng, echimoză a umărului drept.

Astfel, consecințele survenite sunt în legătură cauzală directă cu încălcarea de către conducătorul motocicletei cu ataș de model „IJ Planeta 5”, Roșca S. a normelor Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 357 din 13.05.2009, și anume:

pct. 3. - participanții la trafic sunt obligați să respecte regulile de circulație, semnificația mijloacelor de semnalizare rutieră, semnalele și indicațiile agentului de circulație, condițiile tehnice ale prezentului Regulament și prin acțiunile lor să nu cauzeze prejudicii altor participanți la trafic, să nu-i expună pericolului, precum și să nu creeze neîntemeiat obstacole circulației care ar depăși pe acele care sunt provocate de circumstanțe iminente;

pct. 7. - în sensul prezentului Regulament următoarele noțiuni și termeni semnifică: drum cu prioritate - drumul semnalizat prin indicatoarele 1.7.1-1.7.3, 2.3 și 5.2 sau drumul modernizat ori împietrit în raport cu drumul rudimentar;

pct. 10.1) - persoana care conduce un vehicul trebuie: a) să fie aptă din punct de vedere psihofiziologic și medical, b) să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului Regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum, c) să posede cunoștințe de acordare a primului ajutor persoanelor traumatizate ca urmare a accidentului în traficul rutier, 2) Persoana care conduce un autovehicul trebuie să posede și, la cererea lucrătorului de poliție, ofițerului echipei mobile a Serviciului Vamal, este obligată să înmâneze pentru control a) permisul de conducere perfectate pe numele său, valabil pentru categoria (subcategoria) din care face parte autovehiculul condus;

pct. 11 lit. a) - conducătorul de vehicul, este obligat înainte de plecare să verifice starea tehnică a vehiculului și să o supravegheze pe parcurs, în special, funcționarea sistemelor de direcție, de frânare, dispozitivelor de iluminare și semnalizare, c) să poarte pe cap cască de protecție prinsă cu cataramă în timpul deplasării pe motocicletă (ciclomotor) și să asigure că pasagerii au procedat la fel;

pct. 14 - conducătorului de vehicul îi este interzis: a) să conducă vehiculul în stare de ebrietate, sub influența drogurilor sau altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat sau într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere;

pct. 39.1) – înaintea începerii deplasării, reîncolonării sau altei schimbări a direcției de mers, conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi executată în siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic;

pct. 45.1) - conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, d) situația rutieră;

pct. 59.1) - intersecția în care semafoarele nu funcționează sau în care funcționează semnalul galben intermitent se consideră intersecție cu circulație nedirijată. 2) La intersecția drumurilor de semnificație neechivalentă, conducătorul vehiculului care se deplasează pe drumul fără prioritate trebuie să cedeze trecerea vehiculelor ce se apropie de intersecție pe drumul cu prioritate;

pct. 119 - starea tehnică și utilajul autovehiculelor și remorcilor (în continuare - vehicule) trebuie să corespundă standardelor, altor acte normative ce țin de siguranța traficului rutier, protecția mediului, normelor tehnice de exploatare, instrucțiunilor întreprinderilor producătoare;

pct. 120 - pentru a fi menținute în traficul rutier, vehiculele trebuie supuse inspecției tehnice periodice la stațiile autorizate, în condițiile stabilite de legislația în vigoare. Confirmarea privind efectuarea inspecției tehnice o constituie ecusonul valabil amplasat în partea dreaptă de jos a parbrizului vehiculului (cu excepția motocicletelor și remorcilor), însoțit de raportul de inspecție tehnică periodică a vehiculului;

pct. 121 - este interzisă exploatarea vehiculului prin retragerea plăcilor cu numărul de înmatriculare sau de înregistrare în cazurile în care: b) acesta nu a fost supus controlului tehnic de stat sau lipsește ecusonul ce confirmă efectuarea acestuia sau raportul de verificare tehnică a vehiculului;

pct. 125 - vehiculul este reținut și adus la parcare specială, pentru a interzice exploatarea acestuia, în cazul în care: a) nu este înmatriculat în modul stabilit, c) lipsește placa cu numărul de înmatriculare sau acesta nu corespunde celui înscris în certificatul de înmatriculare.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut de deplin vinovăția și a solicitat examinarea cauzei în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

Dat fiind că probele administrate dovedesc în totalitate vina inculpatului, instanța i-a încadrat acțiunile în baza art. 264 alin. (4) Cod penal, ca încălcarea

regulilor de securitate a circulației și de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, săvârșită în stare de ebrietate.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont că nu au fost constatate circumstanțe atenuante și agravante, că infracțiunea incriminată inculpatului se sancționează cu închisoare de la 4 la 8 ani, iar cu aplicarea prevederilor art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, noile limite sunt de la 2 ani și 8 luni până la 5 ani și 1 lună, concluzionând că reeducarea și corectarea acestuia este posibilă și rațională cu aplicarea unei pedepse cu închisoarea, considerând ca fiind echitabil de a-i mai acorda o șansă și de a suspenda condiționat executarea pedepsei.

Totodată, instanța a statuat că dispozițiile art. 227-228 Cod de procedură penală nu stipulează posibilitatea compensării cheltuielilor pentru efectuarea expertizelor obligatorii de către inculpat la solicitarea acuzării.

3. Procurorul în Procuratura raionului Hâncești, Vasile Disculțu, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, cu executare, și încasarea din contul acestuia a cheltuielilor judiciare în sumă de 961,52 lei.

Apelantul a invocat că conducerea autovehiculului în stare de ebrietate alcoolică pune în pericol atât viața conducătorului auto, cât și a celorlalți participanți la trafic, iar infracțiunea soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale a altei persoane se pedepsește doar cu închisoare.

Ori, conducerea vehiculelor în stare de ebrietate alcoolică a cunoscut o recrudescență în ultima perioadă, constituind un pericol direct și imediat la adresa sănătății și integrității corporale a persoanei care se angajează într-o asemenea activitate ilicită, dar și a celorlalți participanți la trafic.

În același timp, cheltuielile de judecată în sumă de 961,52 lei pentru consumabile, combustibil și acte de expertiză, inclusiv cheltuielile de păstrare și pază a corpurilor delictive nu se circumscriu excepțiilor prevăzute de art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, astfel că recuperarea lor urmează a fi pusă în sarcina inculpatului.

3.1. A declarat apel și martorul Ciobanu Gheorghe, solicitând casarea sentinței în latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încasat din contul inculpatului prejudiciul material în sumă de 16.000 lei și moral în mărime de 5000 lei, cu eliberarea gratuită a automobilului „Peugeot 307”, n.î. XXXXXX.

Apelantul a indicat că la moment automobilul este deteriorat, se află la parcare, iar pentru ridicarea automobilului este impus să achite 3000 lei, ulterior urmând să-l repare din cont propriu.

Astfel, instanța de fond nejustificat nu a examinat cererile privind recunoașterea lui în calitate de parte civilă și acțiunea civilă înaintată prin care a cerut încasarea de la inculpat a prejudiciul material în sumă de 16.000 lei și a pagubei morale în mărime de 5000 lei, precum și eliberarea gratuită a automobilului. Ori, are patru copii minori la întreținere, cel mai mic având vârsta de 7 luni, iar automobilul este una din sursele de venit.

Deci, urmează a fi admis în proces în calitate de parte civilă, cu atribuirea drepturilor de a susține acțiunea civilă înaintată conform art. 61 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2019, pronunțată integral pe **14 mai 2019**, apelul martorului Ciobanu Gheorghe a fost respins ca inadmisibil.

Apelul procurorului a fost admis, casată sentința în partea pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre.

A fost exclusă dispoziția privind aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, Roșca Sergiu fiind considerat pedepsit în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 ani, cu executare de la reținere.

Potrivit art. 90¹ Cod penal, prima parte a pedepsei de 2 ani urmând a fi executată în penitenciar de tip deschis, iar restul pedepsei de 2 ani fiind suspendată condiționat.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a statuat că la stabilirea pedepsei, instanța de fond nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75, 90 Cod penal și nu și-a motivat soluția privind suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoarea și care, nefiind argumentată temeinic, este lovită de nulitate.

În speță nu au fost stabilite circumstanțe ce ar justifica aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal sau aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege.

Totodată, ținând cont de împrejurările cauzei și de persoana inculpatului, nu este rațională și rezonabilă executarea integrală a pedepsei cu închisoare în penitenciar, existând temeieri de aplicare a prevederilor art. 90¹ Cod penal, potrivit cărora prima parte a pedepsei se execută în penitenciar, iar restul pedepsei se suspendă.

Ori, inculpatul a săvârșit o infracțiune gravă, dar este o persoană cu dizabilități accentuate, se caracterizează satisfăcător, nu are antecedente penale, iar interpretarea judiciară a prevederilor art. 90¹ Cod penal, în raport cu circumstanțele cauzei și persoana lui, determină concluzia că în speță există temei legal pentru aplicarea acestora.

Pe lângă aceasta, apelul declarat de martorul Ciobanu G. este inadmisibil, potrivit art. 401 Cod de procedură penală, acesta nefăcând parte din categoria persoanelor care pot declara apel.

5. La **19 iulie 2019**, avocatul Sergiu Musteață a declarat recurs ordinar, în care solicită repunerea recursului în termen, casarea acestei decizii și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul a invocat că potrivit criteriilor de individualizare a pedepsei și personalității inculpatului, în privința acestuia pot fi aplicate prevederile art. 90 Cod penal, nefiind rațional să execute pedeapsa închisorii.

Astfel, inculpatul se caracterizează pozitiv, are familie, acorda ajutor fratelui său la întreținerea celor 4 copii ai acestuia, inclusiv până la acest accident, ambii fiind într-o stare materială nu prea bună. Totodată, fratele său nu dorește ca inculpatul să ispășească pedeapsa închisorii, deoarece acesta participa la întreținerea copiilor săi, la

moment, având piciorul vătămat grav în accidentul rutier. Inculpatul are remușcări și îi pare rău de cele săvârșite, inclusiv de situația fratelui său și dorește să se afle la libertate pentru a-l putea ajuta. Acesta nu are antecedente penale, manifestă tendința de a-și corecta comportamentul socialmente deviant, precum și beneficiază de sprijinul readaptării sociale din partea familiei.

Mai mult, inculpatul are o cultură juridică scăzută, iar din discuțiile cu el rezultă că investigarea acestui accident a fost foarte superficială, nefiind exclus faptul că celălalt șofer circula cu viteză ridicată, ce a influențat producerea accidentului.

Totodată, inculpatul nu a fost prezent la pronunțarea deciziei instanței de apel, aceasta fiind amânată și a făcut cunoștință cu decizia după reținerea sa, la 09.07.2019, recursul urmând a fi repus în termenul de declarare.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei. Potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, instanța de apel a pronunțat dispozitivul deciziei la 28 martie 2019, în prezența inculpatului și a avocatului Dumitru Cazacu, comunicând că decizia motivată va fi pronunțată la 30 aprilie 2019, pronunțarea fiind ulterior amânată pentru data de **14 mai 2019**, fapt realizat la această dată și consemnat în respectivul proces-verbal, în lipsa inculpatului, fiind prezent avocatului Dumitru Cazacu, la aceeași dată, ultimului fiindu-i înmânată copia deciziei motivate, iar părților care nu s-au prezentat în ședința de judecată le-a fost expediată copia deciziei (*f.d. 183-186, 190, 191, 201, 202*).

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 14 mai 2019, iar termenul de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar a expirat la sfârșitul zilei de 14 iunie 2019.

Totodată, recursul ordinar al avocatului a fost înregistrat la Curtea Supremă de Justiție pe 19 iulie 2019, adică peste termenul prevăzut de lege (*f.d. 211, pct. 5. din decizie*).

Alte informații cu privire la data depunerii recursului respectiv în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

Este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate, iar art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Prin urmare, mențiunea recurentului că: *„inculpatul nu a fost prezent la pronunțarea deciziei instanței de apel, aceasta fiind amânată și a făcut cunoștință cu decizia după reținerea sa la 09.07.2019, recursul urmând a fi repus în termenul de declarare”*, este lipsită de orice suport legal (*pct. 5. din decizie*).

Conform art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Astfel, odată ce este declarat peste termen, recursul ordinar de pe rol urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 2), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Sergiu Musteață, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2019, în privința inculpatului Roșca Sergiu XXXX, pe motiv că este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 13 decembrie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun